

ALGIRDAS GIRININKAS IR OLIJARDAS LUKOŠEVIČIUS APIE PRIEŠISTORĘ

Kaip žinote, praeitį tiria istorijos mokslas. Pagrindinis istoriko darbo baras - studijuoti rašytinius šaltinius: metraščius, kronikas, laiškus ir t.t. Tačiau rašytinių duomenų padaugėja tik XIII amžiuje susikūrus Lietuvos valstybei. Ikitolinis laikotarpis vadinamas priešistoriniu. Jį tyrinėja archeologai, kurių pagrindinis darbo baras - kasinėti žemę ieškant žmonių gyvenimo pėdsakų.

Archeologai tyrinėja senovės gyvenvietes, kapinynus, piliakalnius bei gynybinius įtvirtinimus, alkakalnius, kitas religinių apeigų vietas ir t.t.

Lygindami gausią archeologinę medžiagą, sukaupią Lietuvoje ir kitų baltų gyventose žemėse, pagal dirbinių panašumus ir skirtumus galime nustatyti, kada ir kur gyveno atskiros baltų gentys - lietuviai, latgaliai, sėliai, jotvingiai, žemaičiai, kuršiai, prūsai, žiemgaliai ir kt.

Kasinėjant aptinkama įvairių radinių (indų, įrankių, ginklų, papuošalų ir pan.). Ištyrinėjus jie perduodami muziejams, mokslo įstaigoms. Iš šių ir kitų radinių - gyvenamųjų ir ūkinių pastatų, pilių, įtvirtinimų, apeigų vietų, kapų, kelių liekanų - sužinome apie žmonių verslus, buitį ir dvasinį gyvenimą - tikėjimą, meną, tarpusavio santykius. Lygindami šiuos duomenis su Rytų ir Vakarų Europos archeologų duomenimis išsiaiškiname, kada ir kaip susiformavo baltų kultūra, kuo ji skiriasi nuo germanų, slavų, finougrų genčių kultūrų.

Algirdas Girininkas, Olijardas Lukoševičius, *Lietuvos priešistorė: materialinės ir dvasinės kultūros raida, genčių formavimasis*, Vilnius: Agora, 1997, p. 9.